

গোলকীয় উত্তাপ বৃদ্ধি (Global Warming)

যোৱা এশবছৰত পৃথিৱীখন ক্ৰমাগতভাৱে আগতকৈ গৰম হৈ উঠিছে। বিভিন্ন মানৱ ঘটিত কৰ্মৰাজি যেনে কল-কাৰখানা, গাড়ী-মটৰ, বিভিন্ন উদ্যোগ আদিয়ে অনবৰতে নিৰ্গত কৰি থকা কিছুমান গেছ (যিবোৰক সেউজগৃহ গেছ বোলা হয়) বায়ুমণ্ডলত অধিকভাৱে বৃদ্ধি পাইছে। বায়ুমণ্ডলত এনে সেউজগৃহ গেছৰ পৰিমাণ বৃদ্ধিৰ ফলতেই আজি পৃথিৱীপৃষ্ঠৰ গড় উত্তাপ বৃদ্ধি পাইছে।

ভূ-পৃষ্ঠৰ উষ্ণতা এক প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়াৰে সাধাৰণতে বাহাল থাকে; যিটোক কোৱা হয় সেউজ গৃহ পৰিঘটনা, সচৰাচৰ মানুহে কাঁচৰ ঘৰৰ ভিতৰত কৃত্ৰিমভাৱে উষ্ণ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰি গছ গজাবলৈ সেউজগৃহ পৰিঘটনাৰ সহায় লয়। এই সেউজ গৃহৰ দৰেই, সূৰ্য্যৰ পৰা পৃথিৱীৰ বায়ুমণ্ডল অতিক্ৰম কৰি পৃথিৱীপৃষ্ঠ পোৱা তাপশক্তি, মাটি আৰু পানীয়ে প্ৰথমতে শোষণ কৰি লয়। ইয়াৰ পিছতে ইহঁতে তাপখিনি অৱলোহিত ৰূপত বিকিৰণ কৰি দিয়ে। এনে বিকিৰিত তাপ বায়ুমণ্ডলত থকা পানীৰ কণিকা, কাৰ্বন-ডাই অক্সাইড, মিথেন, নাইট্ৰাছ অক্সাইড আদি গেছে শোষণ কৰি লয় কাৰণে পৃথিৱীয়ে এৰি দিয়া গেছসমূহ বাহিৰলৈ যাব নোৱাৰি বায়ুমণ্ডলতেই থাকি যায়। সেউজ গৃহ গেছ বোলা এই গেছসমূহে পৃথিৱীৰ বিকিৰিত তাপক এখন কন্ডলৰ দৰে আৱদ্ধ কৰি অহাৰ ফলতেই ভূ-পৃষ্ঠৰ উষ্ণতা গড় হিচাপে ১৫ ডিগ্ৰী চেণ্টিগ্ৰেড উষ্ণ হৈ থাকে, যিটো জীৱজগতৰ বাবে অনুকূল।

আমি জানো যে গছ-গছনি দহন কৰিলে আৰু জীৱ-জন্তুৰ নিশাহত কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ উৎপন্ন হয়। আকৌ সেউজীয়া গছে সালোক সংশ্লেষণত কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছ ব্যৱহাৰ কৰি অক্সিজেন গেছ উৎপন্ন কৰে, যি খিনি জীৱ-জন্তুৱে উশাহত ব্যৱহাৰ কৰে। ১৮ শতিকালৈকে এই দুই প্ৰক্ৰিয়াৰ ভাৰসাম্যতা কম-বেছি পৰিমাণে প্ৰাকৃতিকভাৱে অটুট আছিল। কিন্তু মানৱজাতিৰ কাৰ্যাদক্ষতা বিশেষকৈ উদ্যোগীকৰণ আৰু আধুনিকীকৰণৰ ফলস্বৰূপে, কয়লা, খনিজতেল, প্ৰাকৃতিক গেছ আদি জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল, যান-বাহন, কল-কাৰখানা, শক্তি প্ৰকল্প আদিৰ পৰা কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড, মিথেন আদি গেছ সমূহ প্ৰতিমুহূৰ্ততে বায়ুমণ্ডললৈ নিৰ্গত হৈ আছে। অন্যহাতে দ্ৰুতগতিত গছ-গছনি হাবি জংঘল বোৰ ধ্বংস কৰা হৈছে। ফলত তাপশোষণ কৰিব পৰা ক্ষমতা থকা এই সেউজগৃহ গেছ সমূহৰ পৰিমাণ বায়ুমণ্ডলত ক্ৰমাগতভাৱে বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিছে। বায়ুমণ্ডলত এই সেউজগৃহ গেছসমূহৰ পৰিমাণ বৃদ্ধিৰ লগে

লগে ইহঁতে অধিক তাপ শোষণ করি রাখিব, যার ফলস্বরূপে পৃথিবীর উপবিপৃষ্ঠ অধিক উত্তাপিত করি তুলিব। সেই কারণেই যোরা ৩০ বছরত পৃথিবীর উষ্ণতা ০.৫ ডিগ্রী বৃদ্ধি হৈছে বুলি জনা গৈছে। এই হাবত উষ্ণতা বৃদ্ধি হৈ থাকিলে ২০২৫ চনৰ ভিতৰত ১° সেলচিয়াচ আৰু ২১০০ চনৰ ভিতৰত ৩° সেলচিয়াচ উষ্ণতা বৃদ্ধি হ'বগৈ।

পৃথিবীর উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ বাবে যদিও মূলতঃ বায়ুমণ্ডলৰ কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছেই দায়ী, তাৰ লগতে মিথেন, নাইট্ৰাছ অক্সাইড আৰু ৫'৮'৯'কাৰ্বন (ছি এফ ছি) শ্ৰেণীৰ গেছ কেইটায়ে উত্তাপৰ বৃদ্ধি কৰাত বুদ্ধন পৰিমাণৰ অবিহণা যোগাইছে।

১৯৯০ চনৰ নিৰ্গমন মাত্ৰা মতে পৃথিবীর উষ্ণতা বৃদ্ধিত কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডে ৮১ শতাংশ, মিথেনে ১০ শতাংশ, ছি এফ ছি য়ে ১১ শতাংশ, নাইট্ৰাছ অক্সাইডে ৮ শতাংশ আৰু কাৰ্বন ম'ক্সাইড, ছালফাৰ ডাই অক্সাইড, অ'জোন আদি অন্যান্য গেছে ৯ শতাংশ অবিহণা আগবঢ়ায়। পৃথিবীর উত্তাপ বৃদ্ধিত অবিহণা যোগোৱা এই সেউজ গৃহ গেছ সমূহৰ বৰ্তমান বায়ুমণ্ডলত বহুবি বৃদ্ধিৰ হাব এনে ধৰণৰ- কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডে ০.৮ শতাংশ, নাইট্ৰাছ অক্সাইডে ০.২৫ শতাংশ আৰু আণীৰ দশকত ছি এফ ছি গেছৰ বৃদ্ধিৰ হাব আছিল ৫ শতাংশ।

মূলতে জীৱাশ্ম ইন্ধন দহন কৰাৰ ফলত সৰ্বাধিক কাৰ্বনডাই অক্সাইড বায়ুমণ্ডললৈ নিৰ্গত হয় যদিও, ধান-বাহন, বিভিন্ন উদ্যোগ আদিৰ পৰা কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড, নাইট্ৰাছ অক্সাইড, ছালফাৰ-ডাই-অক্সাইড আদি নিৰ্গত কৰে। এক সমীক্ষামতে জীৱাশ্ম ইন্ধন পোৰাৰ ফলতেই বছৰি প্ৰায় ১৮০০ কোটি টন কাৰ্বন ডাই অক্সাইড গেছ বায়ুমণ্ডলত সংযোজিত হয়। ধাননি পথাৰ, পশুধনৰ পাচন প্ৰক্ৰিয়া, কয়লা, পেলনীয়া জাবৰ প্ৰাকৃতিক গেছ আদিৰ পৰা বহু পৰিমাণৰ মিথেন গেছ নিৰ্গত হয়, জলবায়ুৰ উষ্ণতা বৃদ্ধিত এই মিথেন গেছ কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডতকৈ নগুন বেছি শক্তিশালী। বিশ্বত প্ৰতিবছৰে বায়ুমণ্ডললৈ নিৰ্গত হোৱা ২৫৫ নিযুত টন মিথেন গেছৰ শতকৰা ১২ ভাগ ভাৰতৰ পৰা নিৰ্গত হয় যিখিনিৰ সিংহভাগ আমাৰ পোহনীয়া জীৱজন্তুৰে উৎপন্ন কৰে। আনহাতে তু-মণ্ডলৰ উষ্ণতা বৃদ্ধিত অবিহণা আগবঢ়োৱা ছি এফ ছি গেছ নিৰ্গত কৰে নানা ধৰণৰ শীতক, শীত-তাপ নিয়ন্ত্ৰক, সুগন্ধিস্পেৰ, অগ্নিনিৰ্বাপক যন্ত্ৰ আদিৰ ব্যৱহাৰৰ যোগেদি। ছি এফ ছিৰ তাপ ধৰি ৰাখিব পৰা ক্ষমতা, কাৰ্বন-ডাই অক্সাইডতকৈ ১০,০০০ গুন বেছি।

পৰিষ্কাৰ

যিহেতু তু-মণ্ডলৰ জলবায়ু, বৰষুণ, ধুমুহা আদি সকলোখিনি তু-পৃষ্ঠৰ তাপ প্ৰবাহ আৰু উষ্ণতাৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত, সেয়েহে পৃথিবীপৃষ্ঠৰ উত্তাপ বৃদ্ধিৰ ফলত তু-পৃষ্ঠৰ জলবায়ু অহা ৫০ বছৰত অতুতপূৰ্ব পৰিবৰ্তন ঘটিব বুলি আশংকা কৰা হৈছে। জলবায়ুৰ পৰিবৰ্তন ঘটি গৈয়ে গৈয়ে বৃষ্টিপাত আৰু তুষাৰপাত অনিৰ্ণয়ীয়া হোৱাৰ ফলত বানপানী আদি হৈ কৃষি অৰ্থনীতি বাধাপ্ৰস্তু হ'ব। কিছু কিছু অঞ্চলত বাদ্যশস্য উৎপাদন বৃদ্ধি হোৱাৰ বিপৰীতে আন কিছুমান অঞ্চলত উৎপাদন হ্রাস পাব বুলি আশংকা কৰা হৈছে।

বিজ্ঞানীসকলৰ অধ্যয়ন মতে সেউজগৃহ গেছৰ প্ৰভাৱ ক্ৰান্তীয় অঞ্চলতকৈ মেক অঞ্চলত বেছিকৈ পৰিব আৰু ইয়াৰ ফলত আইছলেণ্ড, শ্ৰিলাংকা, চুইডেন, নৰওয়ে, ফিনলেণ্ড, আলাস্কা, ছাইবেৰিয়া আদি অঞ্চল বেছিকৈ ক্ষতিগ্ৰস্থ হ'ব। এই বিজ্ঞানীসকলৰ মতে আজিৰ পৰা ৩০ ৰ পৰা ৮০ বছৰৰ ভিতৰত এণ্টাৰ্কটিকা মহাদেশৰ বৰফখলবোৰ গলি পানীত পৰিণত হ'ব। মেক অঞ্চলৰ লগতে পাহাৰ পৰ্বতৰ বৰফবোৰ গলাৰ ফলত, সমুদ্ৰপৃষ্ঠৰ উষ্ণতা বাঢ়িব আৰু তাৰ ফলত পৃথিবীর নিম্নভূমি অঞ্চল জলমগ্ন হ'ব আৰু এইবোৰ ঠাইত বানপানীৰ বিস্তীৰ্ণিকাই দেখা দিব। তদুপৰি সাগৰৰ লুণীয়াপানী মহাদেশীয় জলভাগৰ সৈতে মিহলি হ'লে, উপকূল আৰু তটভূমিৰো পৰিবৰ্তন হ'ব। অনুমান কৰা হৈছে যে অহা ২৫ বছৰমানৰ ভিতৰত সমুদ্ৰপৃষ্ঠ ১.৫ ৰ পৰা ৩.৫ মিটাৰলৈ উত্থিত হ'ব যাৰ ফলত ভাৰতৰ সাগৰৰ উপকূলীয় অঞ্চলসমূহ বানপানীৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হৈ ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'ব। এই সময়ত বাংলাদেশৰ প্ৰায় ১৫ নিযুত লোকে, বৰ্তমানৰ বাসস্থান ত্যাগ কৰিব লাগিব। লাক্ষাদ্বীপৰ ভালেখিনি অংশ আৰু মালদ্বীপ সম্পূৰ্ণৰূপে সাগৰৰ পানীত ডুব যাব। ইতিমধ্যে দেখা গৈছে যে, যোৱা ৫ শ বছৰত সাগৰৰ জলপৃষ্ঠ ১০ ছে: মি: ৰ ওপৰলৈ উঠিছে।

উষ্ণতা আৰু জলবায়ুৰ পৰিবৰ্তনে পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰগাম্যতা বিনষ্ট কৰাই নহয়, জৈৱ বৈচিত্ৰতাৰও হ্রাস কৰিব। এনে বাতাবৰণত প্ৰাণী আৰু উদ্ভিদৰ সন্ধান আৰু পুলি বিলাকৰ মৃত্যুৰ হাব বাঢ়ি যাব, হাৰি-জংঘলৰ ক্ষংসৰ বাবে তাত থকা তিনি তিনি জীৱ জীয়াইথকা অসম্ভৱ হ'ব আৰু এনেদৰেই জীৱজগতৰ পৰা বহুতো জীৱৰ অৱলুপ্তি ঘটিব বুলি আশংকা কৰা হৈছে।

বায়ুমণ্ডলৰ উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ লগে লগে মাটিত থকা পানীৰ পৰিমাণ কমি যাব, আৰু মাটিত সঞ্চিত প্ৰাকৃতিক সাৰ আৰু অন্যান্য খনিজ পদাৰ্থ সমূহ তিনি তিনি বাসায়নিক পদ্ধতিলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ব। তেতিয়া পানী আৰু খাদ্যপ্ৰাপনৰ অভাৱত খাদ্যশস্যৰ উৎপাদন, হ্রাস পাব যাৰ বাবে খাদ্য সংকটে দেখা দিব বুলি আশংকা কৰা হৈছে।

উষ্ণতা বৃদ্ধিয়ে অধিকভাৱে পৃথিবীর জলবায়ুৰ প্ৰকোপ সাল-সলনি ঘটাব বুলি আশংকা কৰা হৈছে। সেই উত্তপ্ত বিশ্ৰুত, দীঘলীয়াতকৈ গৰম বতাহবলা বা খৰাং বা অতিবৃষ্টি আদি কিছুমান অঞ্চলৰ বাবে সদায় ঘটি থকা ঘটনা হ'ব যাৰ ফলত বহুলোকৰ মৃত্যু হ'ব আৰু পৰিবেশ তন্ত্ৰটো ক্ষংস হ'ব বুলি আশংকা কৰা হৈছে। সাগৰ পৃষ্ঠ উষ্ণ হোৱাৰ বাবে বা মাৰলি, ঘূণীবতাহ আদি সঘনাই হ'ব আৰু ইহঁতৰ প্ৰকোপ বৃদ্ধি পাব। ভাৰততেই প্ৰচণ্ড বা মাৰলীত বহুতো লোকৰ মৃত্যু হ'ব বুলি আশংকা কৰা হৈছে।

তু-মণ্ডলৰ উত্তাপ বৃদ্ধিয়ে, মানৱস্বাস্থ্যৰ ওপৰতো অনিষ্ট সাধন কৰিব। উষ্ণপৰিবেশত বহুতো ঘীৰ্ণাণুৱে বংশবৃদ্ধি ধৰতকীয়াকৈ কৰায় নহয়, নতুন নতুন বোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হ'ব। উত্থাপিত সাগৰ পৃষ্ঠই সৃষ্টি কৰা বানপানীয়ে, উপকূল অঞ্চলত বিভিন্ন বোগ বিয়পাব পাৰে বুলিও আশংকা কৰা হৈছে।

সমস্যা সমাধানৰ উপায়

মিথেন, নাইট্ৰাছ অক্সাইড, ছি এফ ছি আদি সেউজ গৃহ গেছবোৰতকৈ কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডৰ ইতিকাল অধিক বাবে, পৃথিবীর উষ্ণতা বৃদ্ধিত মূলতে ইয়েই অবিহণা যোগায়। পৃথিবীর উন্নত উদ্যোগিক দেশবোৰেই বেছিকৈ কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড আৰু ছি এফ ছিৰ নিৰ্গমন ঘটায়। তু-মণ্ডলৰ উত্তাপ বৃদ্ধি

পৰিৱেশ অৰ্থবিজ্ঞান

নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে এই সেউজ গৃহ গেছ সমূহৰ পৰিমাণ বায়ুমণ্ডলত হ্রাস কৰিব লাগিব আৰু লগতে ইহঁতক বায়ুমণ্ডললৈ পঠিওৱাটো বন্ধ কৰিব লাগিব। তাৰ বাবে মানুহে শক্তি উৎপাদনৰ বাবে জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ দহনৰ পৰিমাণ কমাই, তাৰ ঠাইত আন আন অপৰম্পৰাগত উৎস-সৌৰ শক্তি, বায়ুশক্তি, জল শক্তি, সাগৰৰ শক্তি, পৰমাণু শক্তি, জীৱতৰৰ শক্তি আদিক অধিকভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। আনহাতে বিভিন্ন কৃষি আৱৰ্জনা আৰু পশুধনৰ গোৱৰ আদি জীৱতৰৰ পৰা গোৱৰ গেছ উৎপাদন কৰি ব্যৱহাৰৰ যোগেদি বায়ুমণ্ডললৈ নিৰ্গত হোৱা মিথেনক দহন কৰি নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পৰা যায়। পৰিৱেশ বিনাশ নঘটোৱা এনে অপৰম্পৰাগত শক্তি ব্যৱহাৰৰ বাবে উপযুক্ত প্ৰযুক্তিৰ বিকাশ ঘটাব লাগিব। আনহাতে বায়ুমণ্ডলত জমা হোৱা অতিবিক্ত কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড শোষণ কৰাৰ বাবে বনাঞ্চল ধ্বংস সম্পূৰ্ণভাৱে বন্ধ কৰিব লাগিব আৰু বনানীকৰণ আৰু কৃষিবনানীকৰণৰ যোগেদি গছ-গছনিৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি আৰু সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। সেউজ গৃহ গেছ সমূহৰ নিৰ্গমন নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে সকলো লোকেই সচেতন হৈ অপ্ৰয়োজনীয় ভাৱে জীৱাশ্ম ইন্ধন পোৰাটো বন্ধ কৰিব লাগিব।

গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধি (Global Warming) : National Academy of Science ৰ মত অনুসৰি পৃথিৱীৰ উপৰিভাগৰ উষ্ণতা ক্ৰমাৎ বৃদ্ধি পাব লাগিছে। বিগত শতিকাটোত সমগ্ৰ বিশ্বৰ গড় উষ্ণাপ এক ডিগ্ৰী চেলছিয়াচ বৃদ্ধি

পাইছিল। শেহতীয়াভাৱে ইয়াৰ পৰিমাণ আৰু বৃদ্ধি পাইছে। ১৯৮০ চনত বিশ্বৰ গড় উষ্ণতা আছিল ১৫.১৮° চেলছিয়াচ, কিন্তু ১৯৯০ চনলৈ ইয়াৰ পৰিমাণ ১৫.৩৮° চেলছিয়াচলৈ বৃদ্ধি পালে আৰু ২০০৫ চনত ১৬.০৪° চেলছিয়াচ হ'লগৈ। ইতিমধ্যে আমি আলোচনা কৰি আহিছো যে সেউজগৃহ গেছৰ অনুপাত বায়ুমণ্ডলত ক্ৰমাৎ বৃদ্ধি পোৱাত এই সমস্যাৰ সৃষ্টি হৈছে। প্ৰকৃততে পৰ্যায় বহুত মানুহৰ অৰ্থনৈতিক কাম-কাজেই বায়ুমণ্ডলৰ গেছীয় অনুপাত সলনি কৰাত প্ৰধানকৈ দায়ী। কিয়নো উদ্যোগিক বিপ্লৱ আৰম্ভ হোৱাৰ পাছৰ পৰা বায়ুমণ্ডলত কাৰ্বন ডাই অক্সাইড গেছৰ পৰিমাণ ৩০ শতাংশ বৃদ্ধি পাইছে। মিথেনৰ পৰিমাণ প্ৰায় দুগুণ হৈছেগৈ আৰু নাইট্ৰছ অক্সাইড গেছে ১৫ শতাংশ বৃদ্ধি পাইছে। এই সেউজগৃহ গেছৰ অনুপাত বৃদ্ধিয়ে পৃথিৱীৰ তাপ ধৰি ৰাখিব পৰা সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰিছে আৰু ই গোলকীয় উত্তাপ বৃদ্ধি কৰিছে। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ Inter Government Panel on Climate Change (IPCC) ৰ ১৯৯৫ চনৰ এক প্ৰতিবেদন অনুসৰি মানৱ সৃষ্ট বায়ু প্ৰদূষণেই সাম্প্ৰতিক সময়ৰ জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰধান কাৰণ। বায়ুমণ্ডলত থকা সেউজগৃহ গেছসমূহে সূৰ্যৰ তাপ পৃথিৱীত পৰি পুনৰ ঘূৰি যোৱাত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে আৰু পৃথিৱীৰ উপবিভাগৰ তাপমাত্ৰা বৃদ্ধি কৰে। এনে তাপমাত্ৰা বৃদ্ধিয়ে হিমবাহসমূহ গলাই সাগৰ পৃষ্ঠৰ উষ্ণতা বৃদ্ধি কৰিছে আৰু বহু সময়ত বানপানীৰ সমস্যা সৃষ্টি কৰিছে। বিগত এটা শতিকাত সাগৰ পৃষ্ঠৰ উষ্ণতা প্ৰায় ১৮ ছেণ্টিমিটাৰ বৃদ্ধি পালে। সাগৰীয় ধুমুহা সৃষ্টিৰ ই অন্যতম কাৰণ। অন্যহাতে কিছুমান অঞ্চলত খৰাং অৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰি মৰুভূমি সদৃশ অৱস্থাবো সৃষ্টি কৰিছে। ধুমুহা, শিল বৰষুণ, খোৱা পানীৰ অভাৱ আদি গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ অন্যতম ফল। কৃষিৰ উন্নয়ন হ্রাসৰ লগতে উষ্ণতা বৃদ্ধিয়ে মানুহৰ শৰীৰত নানান ৰোগৰ সৃষ্টি কৰিছে। এনে অৱস্থাত গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধি ৰোধৰ উপযুক্ত আঁচনিৰ দৰকাৰ। ইয়াৰ কাৰণে সেউজগৃহ গেছৰ বিকিৰণ হ্রাস কৰিব লাগিব; অন্যথা ই এক ভয়ংকৰ সমস্যা ৰূপে পৰিগণিত হ'ব।

জৈৱ বিচিত্ৰতা (Biodiversity) :

পৃথিৱীখন মানুহৰ উপৰিও বিভিন্ন জীৱ-জন্তু, গছ-গছনি, কীট পৰুৱা আদিৰ বাসস্থান। একদীয়লীয়া ক্ৰমবিৱৰ্তন প্ৰক্ৰিয়াৰ যোগেদি আজি পৃথিৱীখনে আজিৰ অৱস্থান লাভ কৰিছেহি। সাধাৰণ দৃষ্টিত লক্ষ্য কৰিলেই দেখা যায় যে সমগ্ৰ বিশ্বৰ ৰূপ একে নহয়। জীৱ উদ্ভিদ আদিৰ মাজত বিচিত্ৰতা আদি আছে আৰু এনেবিচিত্ৰতাই হ'ল জৈৱ বিচিত্ৰতা। জৈৱ বিচিত্ৰতা সম্পৰ্কে বিভিন্ন ধৰণৰ সংজ্ঞা আৰু আলোচনা বিলোচনা দেখা যায় যদিও সহজ অৰ্থত পৃথিৱীখনৰ জৈৱিক বিচিত্ৰতাকেই এনে অৰ্থত